

Θέλετε νὰ ζήσω χωρὶς ἐκεῖνης; ὦ, ἀπέθανε; ὦ ἐν-
νοῶ τώρα διατὶ ἡ Παναγία κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ; πρὸς παρηγορίαν μου! . . . ἀπέθανε, δὲν
ζῇ πλέον! Ὁσέ μου, ἄφες με νὰ ἀποθάνω, ἔνωσόν
με μετὰ τῆς Ἐλεονώρας.

Καὶ ἡ ἀπόγονός του ἦτο ἀπαρηγόρητος. Οὐ-
δέποτε ἄλλος ἐχύθη ἐκ τῆς ψυχῆς κραταιότερον.
Ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀνάγκη νὰ τὸν με-
ταφέρωσι πέραν τῆς Φεράρρης, ἄλλως ἐκινδύνευεν
ὁ φυγάς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν δικτῶν
του. Ὁ Μονταῖν ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἐχρησίμευον πο-
σῶς αἱ παρηγορίαι, καὶ ἐτοιμάσας, ὥςτις ἐπι-
τήδειος χημικός, ποτόν τι ἀξιόλογον — γνωρίζο-
μεν ὅτι κατεγίνετο ἐνίοτε εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύ-
την — ἐπότισε μετὰ δυσκολίας τὸν Τάσσον, ὅστις
ἀφέθη ἅμα εἰς ὕπνον ληθαργικόν. Ἐπειτα δὲ, ἐμ-
πιστευόμενος τὸν δυστυχῆ εἰς ἓνα τῶν ὑπηρετῶν
του, ἐπιτήδειον καὶ νουνεχῆ, παρήγγειλε νὰ ἐμ-
βῇ εἰς ἄμαξαν καὶ νὰ σπεύσῃ πορευόμενος εἰς τὴν
Μάντουαν. Δοὺς δὲ καὶ λεπτομερεῖς περὶ περι-
ποιήσεων ὁδηγίας, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Ρούβενς εἰς
τὴν αὐλὴν τοῦ δουκὸς τῆς Φεράρρης. Ἀνεκοινώθη
ἤδη ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ Τορκιάτου καὶ ὁ ἡγε-
μὼν ἐμάνθανε τοῦτο καθ' ἣν στιγμὴν οἱ δύο φί-
λοι εἰσῆρχοντο εἰς τὸ μέγαρον. Ἦλθε πρὸς αὐτοὺς
ὁ χρὸς διὰ τὴν ἀγανάκτησιν, καὶ ἀρπάσας τὸν Ρού-
βενς ἀπὸ τὸν βραχίονα, τὸν ἔσυρε κατὰ μέρος.

— Ποῦ τὸν ἔχετε; ποῦ τὸν ἔχετε; ἡρώτησεν
ἐξημμένος.

— Γαληνότετε, ἀπεκρίθη ὁ Ρούβενς μετ' ἀ-
ταραξίας καὶ ταπεινῶν τὴν φωνήν, ὡς εἰ θέλων
νὰ τὸν διδάξῃ, ὅτι ἀφρόνως ὠμίλησε μεγάλη φωνῇ,
γαληνότετε, εἶναι ἐλεύθερος, μακρὰν τῆς Φεράρ-
ρης καὶ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ κυρίου μου, τοῦ
ὑψηλοτάτου δουκὸς τῆς Μαντούας.

— Ὁ Βικέντιος θέλει μοῦ ἀποδώσῃ τὸν δε-
σμώτην!

— Γαληνότετε, ὁ ἡγεμὼν μου δὲν προδίδει
κάνένα ἄνθρωπον.

— Καὶ ἄγνοεῖς λοιπὸν ὅτι ὁ δαίλιας ἐτόλμησε
νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέχρι τῆς ἀδελφῆς μου;
καὶ θέλεις νὰ ἀφήσω τὸ αἶσχος τοῦτο ἀτιμώρητον;

— Ἡ ὀργή σας καὶ ἡ ἐκδίκησις ἤθελε διακοι-
νώσει εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε νὰ τηρή-
σῃτε μυστικόν. Πιστεύσατέ με, γαληνότετε, μὴ
παραδίδεσθε εἰς ἀδίκους παραφορὰς, διότι τὸ ἐ-
λάχιστον τῶν ἀποτελεσμάτων ἔσται ἡ διατάρα-
ξις τῆς ἐπιταφίου εἰρήνης.

Ὁ Ἀλφόνσος ἀνέβλεψε τὸν Ρούβενς ὠχρίων καὶ
περιεπάτει βιαίοις βήμασιν, ἀλλ' αἶφνης ἐπανελ-
θὼν πρὸς αὐτὸν, ἔχων μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, γα-
λήνην εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς πάντας τοὺς χαρα-
κτῆρας αὐτοῦ τὴν ἀγαθωσύνην.

— Κύριε ἱππότη, τῷ εἶπε μεγαλοφώνως, ὡς
ἂν ἀπεκρίνετο πρὸς ἐρώτησιν τοῦ Ρούβενς, οὐδὲν
δύναμαι νὰ ἀποποιηθῶ εἰς τὴν φιλίαν τοῦ ἀγα-
πητοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ ὑψηλοτάτου δουκὸς τῆς
Μαντούας, καὶ μάλιστα ὅταν αἱ αἰτήσεις του φέ-

ρῶνται ὑπὸ τοῦ νεανίου, τοῦ περιβοήτου ζωγράφου,
οὐτινος ἡ εὐφυΐα ἐσχεδίασε ταύτην μου τὴν
εἰκόνα. Εἰς τὴν παράκλησιν σοῦ τε καὶ τοῦ Βικεν-
τίου, χαρίζω τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν δυστυχῆ ἄρ-
ρώστον, ὅστις ὀνομάζεται Τορκιάτος Τάσσος. Οἱ
ιατροὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλίματος
δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν θεραπείαν τῆς παρα-
φροσύνης του, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐπιθυμεῖ, κάλλιον
ἐμοῦ, τὴν θεραπείαν τοῦ ποιητοῦ ὅστις ἔψαλε τὸ
γένος τῶν Ἑστ. Αὐριον ἀναχωρήσατε μετ' αὐτοῦ,
σύ καὶ ὁ Μονταῖν, προσέθηκε μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ
θέλετε νὰ ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν αὐλὴν μου. Λυ-
ποῦμαι ὅτι ὁ ἀδελφός μου σᾶς ἀνακαλεῖ τοσοῦτον
ταχέως, ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ σᾶς
στείλῃ εἰς τὴν Ἰσπανίαν δι' οὐσιώδη ὑπηρεσίαν,
ὑπάγετε λοιπὸν, καὶ μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἀφίνετε
εἰς τὴν αὐλὴν μου θαυμαστάς καὶ φίλους.

Καὶ ὁ Μονταῖν καὶ ὁ Ρούβενς προσεκύνησαν
εὐλαβῶς, ἐγείραντες δὲ τὴν κεφαλὴν ἀπήντησαν,
πρὸς αὐτοὺς τεταμένον, τὸ ἰοδόλον καὶ φιλέκ-
δικον βλέμμα τοῦ Ἀλφόνσου. Ὁ Μονταῖν δὲν ἡ-
δυνήθη νὰ δαμάσῃ τὸν τρόμον του.

Ὅτε δὲ ἐμακρύνθησαν τῆς αὐλῆς,

— Πέτρε - Παῦλε, εἶπε τῷ ζωγράφῳ ὁ φιλόσο-
φος, θέλω περιβληθῇ διὰ θώρακος καὶ θέλω ἐτά-
σῃ τὰ ὅπλα μου ἂν ἦναι καλὰ νὰ με προφυλά-
ξωσιν νὰ μὴ κοιμηθῶ, νὰ μὴ φάγω, οὐδὲ νὰ πίνω,
ἐνόσω εἶμαι εἰς τὸ Κράτος τοῦτο, διότι ἀπὸ τὸ
βλέμμα τοῦ γαληνοτάτου Ἀλφόνσου ἐξεστοξέετο ἡ
δολοφονία.

— Αὐριον τὰ χαρίγματα ἀναχωροῦμεν, ἀπε-
κρίθη ὁ Ρούβενς γελῶν, ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ διακη-
ρύττω ὅτι ἐλπίζω νὰ δειπνήσω καλὰ καὶ νὰ κοι-
μηθῶ καλλίτερον.

— Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Παναγία βοήθειά σου! Ὑ-
πέλαθεν ὁ Μονταῖν. Ἄς δειπνήσω λοιπὸν καὶ ἄς
κοιμηθῶ ἐπίσης καὶ ἐγώ, ἀλλ' ὅπως δήποτε, ἔδι-
δον πεντακόσια φλωρία νὰ εὐρεθῶ τὴν στιγμὴν
ταύτην πέραν τῆς Ἰταλίας· ἦτον καλλίτερος δι' ἐ-
μὲ τώρα ὁ πύργος τῶν πάππων μου.

(ἀκολουθεῖ.)

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ.

(Συνέχεια, ὅρα φυλλάδιον 29).

Ἡ ἐν Ἀβουκίρ μάχη.

Ὁ Ναπολέων μαθὼν ὅτι εἰς Ἀβουκίρ ἐφθασε
τουρκικὸς στόλος, ἐξ ἑκατὸν πλοίων συγκείμενος
καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπειλῶν, ἀποφασίζει νὰ
ἐκδικήσῃ διὰ τῶν γαλλικῶν ὀπλῶν τὰς συμφο-
ρὰς τοῦ στολίσκου. Ἀπέρχεται δὲ εἰς Γίτζεχ καὶ
κελεύει ὥρα νυκτὸς τοὺς στρατηγοὺς νὰ πορευθῶσι
διὰ ταχίστων κινήσεων πρὸς τὴν ἐχθρικήν στρα-

τιάν τοῦ Πασᾶ τῆς Ρούμελης Σηδῆν Μουσταφᾶ, ὅστις εἶχεν ἐπικούρους τὰς δυνάμεις τοῦ Μουράτ καὶ τοῦ Ἰβραήμ. Καὶ ὁ Ναπολέων γράφει εἰς τὸ ἐν Καῖφρ Διεβάνιον.

« Ὀγδοήκοντα πλοῖα ἐτόλμησαν νὰ προσβάλῃσι τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀλλὰ διωχθέντα ὑπὸ τῶν πυροβολιστῶν ἠγκυροβόλησαν εἰς Ἀβουκίρ καὶ ἀποβιβάζουσι στρατόν. Δὲν τοὺς ἐνοχλῶ ταῦτα πράττοντας, διότι θέλω νὰ τοὺς κτυήσῃ εἴτα καὶ νὰ φονεύσω τοὺς μὴ θέλοντας νὰ παραδοθῶσι, νὰ φέρω δὲ τοὺς ἄλλους ζῶντας εἰς τὸ Καῖφρ ἐν θριάμβῳ· καλὸν θέαμα διὰ τοὺς ἐν Καῖφρ οἰκοῦντας. »

Φθάνε· δὲ εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ πορεύεται πρὸς τὸ Ἀβουκίρ, οὗτινος τὸ φρούριον ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν διὰ σφάλμα τοῦ στρατηγοῦ Μαρμὸν, ὅστις δὲν ἐβοήθησε τὴν ὀλίγην φρουράν. Τριάκοντα πέντε μόνον οἱ ἐπιζῶντες φρουροὶ, ἀφοῦ ἐπολέμησαν ἐξήκοντα ὥρας, καταπολεμούμενοι διὰ θαλάσσης καὶ διὰ ξηρᾶς, ἠναγκάστησαν νὰ παραδοθῶσι.

Τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως τῆς μάχης, ἐνέπνευσεν εἰς τὸν στρατάρχην ἡ αὐτὴ εὐφυΐα ἢ τὴν Ἰταλίαν κατακτῆσασα, ἀντιπολεμούντων ἀρίστων τῆς Εὐρώπης στρατηγῶν, καὶ ὁ Μουσταφάπασα ἢ πρέπει νὰ νικήσῃ, ἢ οὐδεὶς τῶν στρατιωτῶν του, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος, δύνανται νὰ φύγῃσι τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ. Τὸ δὲ Ἀβουκίρ ἦτο ἀπρόσιτον, πλὴν τοῦ πρὸς ξηρὰν μέρος, διότι οἱ Γάλλοι δὲν εἶχον νὰ ἀντιτάξωσι ναυτικὴν δύναμιν κατὰ τοῦ ἀγγλοτουρκικοῦ στόλου, ὅστις εἶχε τὰς ἀγκύρας ἐβρύμενας ἐν τῇ λιμένι, ἐγγύτατα τῆς παραλίας.

Ἐν τούτοις τὸ Ὀθωμανικὸν στρατόπεδον, συγκείμενον ἐξ ἀνδρῶν δεκαοκτὼ χιλιάδων καὶ φέρον ἀναρίθμητα πυροβόλα, περιεκλείσθη εἰς δύο χαρκαῶματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πλησιάζον εἰς τὸ φρούριον, ὑπερασπίζετο ὑπὸ λόφου κεχαρκαωμένου πρὸς τὴν παραλίαν, τὸ δὲ πλησιέστερον ἔτι τοῦ φρουρίου, ἐνεδυναμυζοῦτο ὑπὸ χωρίου κατὰ τὸ κέντρον, ἐξετείνετο ἐπίσης πρὸς τὴν περὶ παραθαλάσσιαν, ἀλλὰ μᾶλλον ὀχυρὸν καὶ πολυάνθρωπον, εἶχε μέγα κανονοστάσιον καὶ διὰ τοῦτο ἦτο τὸ ἐπιφοβεύτερον.

Ἡ δὲ στρατιὰ τῶν γάλλων δὲν χύνεται τῶρα διὰ τῆς συνήθους ὁρμῆς, ἀλλὰ μόλις πλησιάζασα εἰς τοὺς προμαχώνας, ἀποσπᾷ Μοῖραν, ἥτις ὀδηγούμενη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Δεστὲν, ῥίπτεται κατὰ τοῦ λόφου, δεξιᾷ τῆς πρώτης γραμμῆς, ἐνῶ ὁ στρατηγὸς Μουράτ φέρεται ταχυπορῶν ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν υποχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ δὲ κίνημα τοῦτο, πρώτη νίκης ἐγγύησις εὐδοκιμεῖ τοσούτον, ὥστε δισχιλίοι τοῦρκοι ἢ φονεύονται ἢ ῥίπτονται εἰς τὴν θάλασσαν, χωρὶς νὰ χάσωσιν οἱ Γάλλοι οὔτε ἓνα πολεμιστὴν. Καὶ ὁ Δεστὲν τότε ὁρμᾷ κατὰ τοῦ χωρίου, περὶβαλλομένου κατὰ μέτωπον καὶ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λάννε, εἰς μάτην· δὲ ὁ Μουσταφᾶς στέλλει πολυἀριθμὸν ἐπικουρίαν, τὸ χωρίον κυριεύεται, καὶ ἡ πρώτη γραμμὴ τοῦ ἐχθροῦ πίπτει εἰς ἐξουσίαν τῶν Γάλλων. Ὁ δὲ Ναπολέων παρασκευάζει τὴν αὐτὴν τύχην

καὶ εἰς τὴν ἄλλην, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων πρὸς τὰ ἄκρα αὐτῶν, ἵνα οὕτω κυριεύσῃ τὸ κέντρον καὶ τὴν ἐφεδρείαν. Ἀλλ' αὐτοὶ σπεύδουσιν ἀτρόμητοι καὶ ἀνυπομονοῦντες κατὰ τῶν Γάλλων, καὶ ἡ μὲν δεξιὰ αὐτῶν πτέρυξ διασκορπίζεται κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Μουράτ, κείμενος μέσῳ διπλοῦ πυρὸς, τῶν τε κανονοφόρων καὶ τοῦ χαρκαῶματος, δοκιμάζει πολλάκις, ἀτυχῶς, νὰ υπερβῇ τὸν ἐπίφοβον φραγμὸν, ὅστις τὸν ἀναχαιτίζει. Καὶ ἀριστερᾷ μὲν οἱ Τούρκοι, ἀπεγνωσμένοι διὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀσταλῶτων γαλλικῶν λογχῶν, ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτῶν μαινόμενοι, ἡ δὲ περὶ τὴν δύναμιν τοὺς ἀναγκάζει, μετὰ πολλῆς δυσκολίας, νὰ υποχωρήσωσι, καὶ προβαίνει μέχρι τοῦ χαρκαῶματος, ἀλλ' ἐκεῖ βιάζεται καὶ αὕτη νὰ ὀπισθοδρομήσῃ πληττομένη ἀπὸ πυρὸς ἐσταυρωμένης.

Ἡ μὲν ἀνδρία καὶ ἡ σταθερότης καὶ ἡ ἀταραξία τῶν Γάλλων πολεμιστῶν, δὲν κατάρθωσε μέχρι τοῦδε τὴν νίκην, ἥς ἦτο ἀξία, ἀλλ' οἱ Τούρκοι, πιστοὶ εἰς τὰς βαρβάρους ἐξεις των, καταβαίνουσι τῶν ἵππων ἀφρόνως, θέλοντες νὰ ἀποκεφαλίσωσι τὰς κεφαλὰς τῶν θανόντων καὶ τῶν τραυματιῶν· ὁ δὲ Μουράτ βλέπων τὸ σφάλμα των, ῥίπτεται ἀκράτητος μέσῳ αὐτῶν καὶ τοῦ χαρκαῶματος καὶ κατορθώνει τὴν διάβασιν. Οἱ Τούρκοι τότε προσβαλλόμενοι καὶ ὑπὸ ἄλλης Μοίρας, τῆς τοῦ Φουγιέρου, ταραττονταὶ διὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Μουράτ προσβολὴν, καὶ προσπαθοῦν νὰ ἀνανεώσωσι τὴν πρώτην μετὰ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως κοινωνίαν, ὁ δὲ Ναπολέων, οὗτινος ἡ εὐφυΐα πλανᾶται ἤδη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, δρᾷ τὸν καιρὸν τῆς νίκης, καὶ ῥίπτει ἐμπρὸς τὴν ἐφεδρείαν αὐτοῦ, τὴν μόλις μέχρι τοῦδε ἀναχαιτιζομένην. Καὶ τὸ μὲν χαρκαῶμα καὶ αἱ χαράδραι, ὅλα κυριεύονται ὑπὸ τῶν Γάλλων, οἱ δὲ Τούρκοι καταστρέφονται ἐνῶ πολλοὺς ῥιφθέντας εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς τὸν σκόλον, αἱ γαλλικαὶ σφαῖραι προσβάλλουσι καὶ ἐκεῖ, ἀφαιροῦσιν καὶ τὸ ἔσχατον τοῦτο τῆς σωτηρίας μέσον. Ὁ δὲ Μουράτ, ὁ τοσούτον φοβερῶς ἐπιδιώκων τοὺς ἡττωμένους, χύνεται μετὰ τῶν ἵππων αὐτοῦ μέσῳ τοῦ χωρίου καὶ τῶν τειχῶν τοῦ Ἀβουκίρ, καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Μουσταφάπασα, ὅστις ἀπεγνωσμένος πιστολίζει τὸν Μουράτ καὶ τὸν πληγώνει ἐλαφρῶς· ὁ Μουράτ τοῦ ἀποκόπτει διὰ τοῦ ξίφους δύο δακτύλους καὶ τὸν πέμπει αἰχμαλῶτον εἰς τὸν Ναπολέοντα. Οἱ Τούρκοι ὅσοι ἐσώθησαν κατέφυγον εἰς τὸ φρούριον μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πασᾶ, ὅστις καὶ τοὶ ἡρωϊκῶς ἀντισταθεὶς ἠναγκάσθη μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας νὰ παραδοθῇ.

Δώδεκα χιλιάδες πτωμάτων ἐπέπλεον τὴν θάλασσαν τοῦ Ἀβουκίρ, ὅπου τὰ σώματα τῶν γάλλων ναυτῶν ἐκυμάνθησαν, τρισχίλιοι δὲ ἔπεσαν διὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας.

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀξιωματικὸς αὕτη μάχη, καθ' ἣν — πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὰ χρονικά τῶν πολέμων — κατεστράφη ἐξ ὀλοκλήρου ἡ στρατιὰ

τῶν πολεμίων, πλὴν δὲ τούτου, οὐ μόνον ὀλίγοι πολεμιστὰς ἀπέβαλον οἱ νικηταί, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἀκαταλόγιστον διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς Γαλλικῆς στρατιᾶς, σωθείσης, διὰ τούτου, ἐκ μεγίστου κινδύνου. Καὶ ἀληθῶς οἱ Τούρκοι, τοῦ Μουράτ-πασᾶ οἱ Ἄραβες, οἱ Μαμαλοῦκοι καὶ οἱ ἀποστάντες Αἰγύπτιοι, ἐὰν ἦνόντο μετὰ τῆς κατὰ τὴν Συρίαν ἀπειραχρίθμου δυνάμεως τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ἐμελλον νὰ περικυκλώσωσι τὴν ἐπὶ πολὺ ἐλάσσονα δύναμιν τῶν Γάλλων. Τοιοῦτον δὲ γνωρίζων ἀναμφιβόλως τὸν κίνδυνον ὁ περικλεῆς Κλέβερ, ἐπεφώνει εἰς τὸν Ναπολέοντα κατὰ τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο ἀνδραγάθημα. « Ἐλθέ νὰ σὲ φιλήσω, ἀγαπητέ μου στρατηγέ· σὺ εἶσαι μέγας ὅσον μέγας εἶναι ὁ Κόσμος ! »

Ὁ Ναπολέων ἐν τούτοις μαθὼν διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς Εὐρώπης, ὅτι ἡ Γαλλία ἀπέβαλε τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἰταλίας, καὶ τὰ κυριώτερα τῶν φρουρίων ἐπολιορκεῖτο στενὰ ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀφίνει ἀντιπρόσωπόν του τὸν Κλέβερ, ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ φθάνει εἰς Παρισίους. Στάσεων δὲ πολλῶν γενομένων, ὑφ' οὗται διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του εἰς τὴν κυριαρχίαν καὶ γίνεται ὕπατος.

Η ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ.

ΤΟ ΜΑΡΕΓΓΟΝ.

Ὁ ὕπατος, ἅμα ἀναδεχθεὶς τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως, ἐπιστέλλει αὐτόγραφον πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Ἀγγλίας καὶ ζητεῖ τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἀντὶ ἀπαντήσεως βασιλικῆς ὁ ὑπουργὸς Πιτ κόπτει ἀποτόμως τὰς διαπραγματεύσεις, ἀποκριθεὶς αὐτός. Ἡ Ἀγγλία δὲν ἐπογράφει τὴν εἰρήνην, ἐὰν ἡ Γαλλία δὲν εἰσελθῇ πάλιν ἐντὸς τῶν πρῶν αὐτῆς ὁρίων.

Μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην ὕβριν πρὸς ἔθνος κύριον τῆς ἐκυτοῦ πολιτικῆς, εἰς τὸν Ναπολέοντα δὲν ἔμενεν ἥδη ἡ ὁ πόλεμος· θέλει δὲ νὰ σώσῃ τὴν Ἰταλίαν, εἰς ἣν ἐπέδραμον οἱ Αὐστριακοὶ κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον στρατείαν του, θέλει νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Γενούης, ὅπου ἐκλείετο ὁ Μωσὴν μετὰ τῶν λειψάνων τῆς στρατιᾶς του, καὶ ἀπαρτὸς τοὺς πολεμίους διὰ προσπεποιημένων πρὸς τὸ Dijon κινήματων. Ἀλλ' ἡ ἀληθὴς στρατιὰ συντάσσεται ἀπροσδοκῆτως ὥς διὰ μαγικῆς τινος δυνάμεως, καὶ ἐνῷ ἡ Εὐρώπη πιστεύει τὸν Ναπολέοντα ἀσχολούμενον ἐν Παρισίοις εἰς τὰς φροντίδας τῆς κυβερνήσεως, αἶφνης αὐτὸς φθάνει εἰς Γενούην καὶ ἀναλαμβάνει τὴν στραταρχίαν. Θέλει δὲ νὰ καταλάβῃ ἀπροσδοκῆτως τὰς κλεισθεῖς τῶν Ἀλπεων, ἵνα κτυπήσῃ ἐκ τῶν νώτων τὸν Μετᾶν, οὗτινος αἱ δυνάμεις, διεσπαρμέναι περὶ τὴν Γενούην, φυλάττουσι καὶ τῶν Ἀλπεων τὰ στενώματα, καὶ τῆς Λομβαρδίας τὰς πεδιάδας. Θρασὺς λοιπὸν τοῦ Ἀνρίθα ἀντίζηλος, ἀποφασίζει τὴν διάβασιν τῆς στρατιᾶς του καὶ

τῶν πολυαριθμῶν πυροβόλων διὰ τῶν ἀποτέμων κορυφῶν τῶν ὄρεων, καὶ ὁ στρατηγὸς Μαρσεκότ ἀνέβη μετὰ δυσκολίας εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου· ὁ δὲ Ναπολέων ἠρώτησε· δυνάμεθα νὰ διαβῶμεν; Ναί, τῷ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, δυνάμεθα, ἐμπρὸς λοιπὸν, ἐπεφώνησεν ὁ Ναπολέων. Καὶ ἡ μὲν στρατιὰ — ὁ ὕπατος τὸ θέλει, ὁ ὕπατος τὸ διατάττει — θέλει διαβῇ, ἀλλὰ πῶς νὰ διαβῇ τὸ πυροβολικόν; Καὶ τὴν δυσκολίαν ταύτην, τὴν προσεῖδε! Ἡμίονοι θέλουσι φέρει τὰ τε πολεμοφόδια καὶ τοὺς διευθέτας, κορμοὶ δὲ δένδρων ἐσκαμμένοι δέχονται τὰ πυροβόλα, ὧν ἕκαστον σύρει, δίκην ἵππων, ἑκατοστὴς ἀνδρείων. Ὁ Λάννε διοικεῖ τὴν προσθοφυλακὴν, καὶ τὴν 17 Μαΐου 1800 τριάκοντα πέντε χιλιάδες Γάλλων, ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ὀδηγουμένων, πλησιάζουσιν εἰς τὸν Ἅγιον Βερνάρδον, καὶ ὁ Μοναὴ φέρεται πρὸς τὸν Saint Gothard μετὰ δεκαπέντε χιλιάδων ἀνδρῶν, ἵνα καταβῇ εἰς τὴν Βελινζόνην. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν ἀποτομωτέρων κρημνῶν, ἐν μέσῳ πᾶν ἀτελευτήτων καὶ χιόνος ἐξαλειφούσης πᾶν ἔχοντος δρόμου, ἀπὸ ἀπεράντων ἐρημιῶν ὅθεν οὐδέποτε διέβη ἀνθρώπινος ποὺς, οἱ Γάλλοι ἐμψυχώνονται ὑπὸ ἡρωϊκῆς καρτερίας, ἀναρρῶνται μετὰ δυσχερειῶν καὶ μόλις ἀναπνεύουσι, κινδυνεύοντες δὲ καὶ διὰ τὸ βάρος τῶν ὅπλων τῶν, ἐνθαρρύνονται ἀμοιβαίως ψάλλοντες ὕμνους ἐμβατηρίους. Ἐπὶ τέλους ὑπερνικήσαντες πάσας τὰς δυσχερείας, ἀναβαίνουν εἰς τὴν κορυφὴν τῶν Ἀλπεων, φιλεούνται ὑπὸ τῶν μοναχῶν τοῦ μοναστηρίου, καὶ ὀλίγας μόνον ὥρας ἀναπαυθέντες, ἑκάστη μοῖρα ρίπτεται εἰς τὰς καταφερεῖς ζώνας τοῦ Πιδεμοντίου, μετὰ πλειοτέρου ζήλου, διὰ κινδύνων φοβερωτέρων. Ἀλλὰ μοῖρᾳ τις ἐχθρική διασκορπισθεῖσα ὑπὸ τῆς προσθοφυλακῆς καταφεύγει εἰς τὸ Βιρρὸ, φρούριον ἀκαταμάχητον, τὸν μόνον δρόμον ἀφοῦ ἠδύναντο νὰ διαβῶσιν οἱ Γάλλοι. Τὸ φρούριον πείπει νὰ ἀλωθῇ πρὶν ὁ Μετᾶς μάθῃ τὸ κίνημα τῆς στρατιᾶς, ἀλλ' εἶναι ἀπόρρητον καὶ ἐμποδίζει τὴν διάβασιν. Ὁ Βερτιέρ τότε καὶ ὁ Μαρσεκότ, κατ' εὐτυχίαν ἐπίνοιαν, κόπτουσι βάρηα εἰς τινὰς βράχους, ἀφ' ὧν αἱ Μοῖραι παρήλασαν μετὰ κινδύνου καὶ μετὰ δυσκολιῶν ἀσυγκρίτως ἀνωτέρων τῶν κατὰ τὸν Ἅγιον Βερνάρδον. Καὶ ὅμως τὸ πυροβολικὸν μένει ἑπισθεν καὶ οὐδεμίᾳ δυνάμει ἀνθρωπίνῃ καταλύει τοὺς ἀπαισίους φραγμοὺς, ὁ Ναπολέων φθάνει, προστάζει τὴν ἐροδὸν εἰς μάτην· ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀνδρεία δὲν κατορθώνουσι τὴν ἄλωσιν, ἀνάγκη νὰ πολιορκηθῇ μετ' ἐπιμονῆς τὸ φρούριον. Ἀλλ' ἐμπνευσίς τις εὐτυχῆς, συνήθης κατὰ τοὺς τότε καιροὺς εἰς τοὺς γάλλους στρατηγούς καὶ στρατιώτας, καταλύει τὰς δυσχερείας· ρίπτονται ἐπὶ τῶν δρόμων κόπροι καὶ στρώματα, οἱ τροχοὶ περιδένονται δι' ἀγύρων, τὰ τηλεβόλα, τετυλιγμένα εἰς φύλλα, σύρονται ὑπὸ ἀνδρῶν πεντήκοντα ἑκαστον, καὶ οὕτω καὶ οἱ πυροβολισταὶ καὶ τὸ πυροβολικὸν διαβαίνουν τὴν πόλιν, βολὴν πιστό-

λας ἀπὸ τοῦ φρουρίου, ἀφ' οὗ ἐκτοξεύεται πῦρ ἀδιάλειπτον καὶ φονικόν, καὶ ὅμως οἱ ἄνδρες οἱ διαβαίνουνσι. Μένει δὲ Μοῖρα τις γαλλικὴ διὰ τὴν πολιορκίαν, καὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἐκπορεύει τὸ φρούριον.

Οἱ πολέμιοι ἐν τούτοις ἐθεώρουν πάντοτε ὅτι τὸ πρὸς τὸ **Dijon** κίνημα τῶν Γάλλων, ἥτο στρατήγημα ὅπως λυθῇ ἡ πολιορκία τῆς Γενεύης, καὶ ὁ Ναπολέων διὰ πολλῶν προφυλάξεων καὶ τεχνῶν ἐνίσχυε τὴν ἀπάτην, ὥστε οὔτε ἡ Γαλλία, οὔτε ἡ Βιέννη καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν στρατηγοὶ τῆς δὲν ἐγνώριζον τὰς κινήσεις τῆς στρατιᾶς τοῦ Ναπολέοντος, ἥτις ἐκκινήσασα πρὸς τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐκ διαφόρων δρόμων κατὰ Μοίρας πάντῃ ἀσχετοῦς, ἠνῶθη εἰς ἓν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ **A. Βερνάρδου**, καὶ τὸ ὑπερέβη.

Ὁ Ναπολέων εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατατροπώνει διὰ τμημάτων τῆς στρατιᾶς τοῦ τοῦς πολεμίους, διαβαίνει τὸν Πάδον, καὶ εἰσέρχεται τροπαιοῦχος εἰς τὰ **Μεδιόλανα**. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖται εἰς αὐτοὺς τοὺς θριάμβους, ἐπιδιώκει καὶ ἄλλους, διαβαίνει τὸν Ἄδαν, ἐξουσιάζει τὸ **Πέργαμον** καὶ τὴν **Κρεμόνην**, καὶ ἀπωθεῖ τὸ στράτευμα τοῦ **Λαυδὸν** πρὸς τὴν **Βρέσσαν**. Ὁ δὲ **Μελᾶς** μάτην ζητεῖ νὰ μαντεύσῃ τὴν πορείαν τοῦ καὶ μόνον ἀπὸ τοῦς ἠττηθέντας στρατηγούς τοῦ μανθάνει ὅτι ἐξακισμύριοι **Γάλλοι** εἰσέβηλιν ἤδη εἰς τὴν **Λομβαρδίαν**.

Ἡ στρατιὰ τοῦ Ναπολέοντος, κατατροπώσασα ἤδη τὸ ἄλλο στρατόπεδον τοῦ ἐχθροῦ, πρέπει νὰ καταστρέφῃ καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, τὴν διοικουμένην ὑπὸ τοῦ **Μελᾶ**, καὶ κατέχουσιν τὴν **Ἀλεξάνδρειαν** καὶ τὰ περίξ, μεταξὺ τοῦ **Πάδου** καὶ τοῦ **Τανάρου**. Ὁ **Μελᾶς** ἐκάλεσε ἀπὸ τοῦ **San Giuliano** τὸν στρατηγὸν **Ὄτ**, ἀφ' ἑνὸς ὀπισθοφυλακὴν εἰς τὸ χωρίον **Μαρέγγον**. Ἡ γαλλικὴ λοιπὸν στρατιὰ ἐκινεῖ τὴν **13** **Ιουλίου**, συγκατεμένη ὑπὸ τῶν **Μοιρῶν** τοῦ **Λάννε**, τοῦ **Δεσσαί**, τοῦ **Βίκτωρος**, τοῦ **Λαπούπ**. Ὁ Ἰππὸς διαβαίνει ἀκωλύτως τὰς πεδιάδας τοῦ **San-Giuliano** καὶ διώκει, διὰ τοῦ στρατηγοῦ **Γαρδάννου**, τοὺς πεντακισχιλίους φρουροὺς τοῦ **Μαρέγγου**, καταδιωχθέντας μέχρι τῆς **Βορμίδης**. Ἐν τούτοις εἶναι φανερόν ὅτι ὁ **Μελᾶς** δὲν ἠθέλει νὰ κτυπηθῇ, ἀφ' οὗ ἄφινε τὴν κλεισώρειαν τοῦ **Μαρέγγου**, ἥτις ἦτο δυσάλωτος, ἀλλ' ὁ **Ναπολέων**, μετρήσας διὰ μιᾶς ὅλον τὸ μέγεθος τῶν ἐπιχειρήσεών του, στέλλει τὸν **Δεσσαί** μετὰ δύο μοιρῶν εἰς τὸ **Καστελνόν** εἰς **Ζηρίβιαν** καὶ **Βιβάλτην**, πρὸς ἐπόπτευσιν τῶν πτερυγῶν τοῦ πολεμίου στρατοῦ, καὶ τοποθετεῖ κλιμακῆδὸν τὰ σώματα τοῦ **Λάννε** καὶ τοῦ **Βίκτωρος** μεταξὺ **San-giuliano** καὶ **Μαρέγγου**, τείνοντα τὴν ἀριστερὰν πτέρυγαν πρὸς τὰ ἐμπροσθεν. Ἡ δὲ **Μοῖρα** τοῦ **Βουδέτου**, ἀρχηγουμένη ὑπὸ τοῦ **Δεσσαί** διατάχθη νὰ κοινωνήσῃ μετὰ τῶν σωμάτων τοῦ **Μαθίνα** καὶ τοῦ **Ζουσέτου**.

Τῇ ἐπαύριον ὁ στρατὸς ὁ **Αὐστριακός**, μετρῶν τετράκις μυρίους πολεμιστάς, καὶ πολλὰς ἵππους, διέβη ἐπὶ τριῶν γεφυρῶν τὴν **Βορμίδαν** καὶ προσέβαλε μανιωδῶς τὸ χωρίον **Μαρέγγον**. Ἐκ χιλιά-

δων εἴκοσι τριῶν συνέκειτο ἡ γαλλικὴ στρατιὰ, νεοσυλλέκτους, ἔχουσα τοὺς πλείστους πολεμιστάς καὶ ὁ Ἰππὸς καλέσας δι' ἐπιταγῆς τὸ σῶμα τοῦ **Δεσσαί** εἰς **San-Giuliano** ἐπορεύθη εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης τὴν δεκάτην ὥραν πρὸ μεσημβρίας. Καὶ ὁ μὲν ἐχθρὸς ἐκυρίευσεν ἤδη τὸ **Μαρέγγον**, ἡ δὲ **Μοῖρα** τοῦ **Βίκτωρος** ἐκδιωχθεῖσα, ἂν καὶ ἀντέστη ἡρωϊκῶς, εὗρίσκετο ἤδη εἰς ἄτακτον ὑποχώρησιν, ἐνῷ ἐκ δεξιῶν τοῦ **Λάννε** ἡ **μοῖρα** συνεπλέκετο μετὰ τοῦ σώματος τοῦ **Ὄτ**, εἰς τὰ ἐμπρὸς ἤδη προχωροῦντος. Ὁ Ἰππὸς τότε, ἰδὼν ὅτι ἡ νίκη ἐξηρτάτο εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς δεξιᾶς πτέρυγος μετὰ τῆς ὑπολοίπου στρατιᾶς, καλεῖται τοὺς πεζοὺς ἐπιλέκτους τῆς ὑπατικῆς φρουρᾶς νὰ ἐμποδίσωσι τὸ κίνημα τοῦ **Ὄτ**, καὶ εἰ ὀκτακόσιοι ἄνδρες οἱ συνταχθέντες, εὐθὺς εἰς τετράγωνον, παρομοιάζον εἰς προμαχῶνα βράχων ἀδιαβάτων, ὑπέστησαν τὰς ὀρμητικωτέρας ἐφόδους, ἀλλ' ἡ ἀκίνησις αὐτῶν ἔτρεψε πολλὰς εἰς φυγὴν τὰς **Αὐστριακούς**, ἵππους καὶ ὁ στρατηγὸς **Μινιέρ** ἠδυνήθη, χάριν τῆς ἡρωϊκῆς ταύτης ἀντιστάσεως, νὰ ἐπελθῇ ἐπίκουρος μετὰ τοῦ σώματός του. Ἡ γαλλικὴ λοιπὸν στρατιὰ εὗρέθη ἤδη εἰς τάξιν ἀντίθετον τῆς πρωϊνῆς, τὴν μὲν δεξιὰν πτέρυγαν ἐκτείνουσα πρὸς τὰ ἐμπρὸς, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς καλύπτουσα τὸν δρόμον τῆς **Τορτόνης**.

Ἦτο ἤδη τρίτη ὥρα τῆς μεσημβρίας καὶ πάντες ἐθεώρουν τὴν ἦτταν ἐπικειμένην, ὁ **Μελᾶς** μάλιστα, ἔχων τὴν νίκην βεβαίαν, ἀπηνυθμένους διὰ τὸν κόπον καὶ πάσχωσαν διότι ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου, παρῆλθε πάλιν τὰς γεφύρας τῆς **Βορμίδας** καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν **Ἀλεξάνδρειαν**, ἀφ' οὗ τῷ στρατηγῷ **Ζάχ** τὴν φροντίδα νὰ καταδιώξῃ τὸ γαλλικὸν στράτευμα. Ἀλλὰ μόνος ὁ **Ναπολέων** δὲν ἦτο ἀπεγνωσμένος καὶ ἠλπίζε τὴν ἔλευσιν τοῦ **Δεσσαί** μετὰ ἐξακισχιλίων νέων πολεμιστῶν. Ἦτο ἤδη πέμπτη ὥρα καὶ δὲν ἐφαίνετο ἡ **μοῖρα** τοῦ **Λαπούπ**, καὶ ὅμως μετ' ὀλίγον φθάνει εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ **Δεσσαί** μετὰ μόνης τῆς **μοῖρας** τοῦ **Βουδέτου**, καὶ ἡ ἐπικουρία αὐτῇ εἶναι εἰς χεῖρας τοῦ **Ναπολέοντος** ἡ ἐγγύησις τῆς νίκης, τοῦτο δὲ μαντεύει καὶ ἡ στρατιὰ τῶν **Γάλλων**. Πολεμισταί, κραυγάζει ὁ **Ναπολέων**, φθάνει πλέον τοσαύτη ὑποχώρησις, ἰδοὺ στιγμή νὰ ἐπισπεύσωμεν εἰς τὰ ἐμπρὸς· μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἐγὼ συνειθίζω νὰ κοιμῶμαι εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Καὶ ἅπας ὁ στρατὸς ἐκαναλαμβάνει τὸ πρόσταγμα **Ἐμπρὸς!** κοινοποιηθὲν ἤδη καθ' ὅλας τὰς τάξεις.

Ἐν τούτοις ὁ **Ζάχ**, πεπεισμένος διὰ τὴν κατατρόπωσιν τῶν **Γάλλων**, διέτασσε τὸν στρατὸν τοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὑποχώρησιν των διὰ τοῦ δρόμου τῆς **Τορτόνης**, καὶ φέρεται ἐκεῖ μετὰ πεντακισχιλίων ἐπιλέκτων, ἀλλ' ὁ ἄνδρ' οἱ **Δεσσαί** ἑφορμᾷ κατ' αὐτῶν μετὰ δεκαπέντε τηλεβόλων, καὶ πίπτει πληγεὶς ὑπὸ σφαίρας. Ἡ **Μοῖρα** αὐτοῦ βίπτεται μανιωδῶς κατὰ

των ἐχθρῶν, ποθοῦσα νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ της. Τότε ὁ Ζάχ ἀνίσταται μετὰ πεισμονῆς, ἀν καὶ ἀπεμονώθη ἤδη ἐν τῇ ἀπεράντῳ πεδιάδι, ἀλλ' ὁ Κέλερμαν φέρει τὰς ἵππους του κατὰ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τῶν πολεμίων, τοὺς διαβρῆγνύει, τοὺς διασκορπίζει, καὶ οἱ πεντακισχιλίοι Αὐστριακοὶ αἰχμαλωτίζονται. Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, αἱ γαλλικαὶ τάξεις βίπτονται ἐμπρὸς καὶ ἀνακτῶσιν ἐντὸς μιᾶς ὥρας πᾶν ὅ, τι διεφίλονεικετο ἀπὸ πρωΐας, τὸ δὲ ἐχθρικὸν στρατεύμα, προσβαλλόμενον ἀπὸ τῶν νώτων, τρέπεται εἰς ταχίστην ὑποχώρησιν, καὶ ματαίως μὲν ὁ Μελάς θέλει νὰ κρατηθῇ εἰς τὸ Μαρέγγον, ἡ δὲ ἀντίστασις τοῦ ἡ ἀνωφελὲς δὲν χρησιμεύει ἢ ἵνα δοξασθῇ τὸ χωρίον, ὅπερ, κυριευθὲν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, στέφει διὰ τοῦ ὀνόματός του τὴν περικλητὴν νίκην, ἥτις μεταβάλλει τὴν ὕψιν τῆς Ἰταλίας. Οἱ Γάλλοι καταδιώκουσι τοὺς Αὐστριακοὺς μέχρι νυκτὸς βαθείας καὶ δὲν μένουσιν ἢ εἰς τὰς ὄχθας τῆς Βορμίδης· τρώπια τῶν δὲ ἐν Μαρέγγῳ μετροῦσι θανάοντας μὲν ἐχθροὺς πεντακισχιλίους, πληγωμένους δὲ ὀκτὼ χιλιάδας καὶ ἐπτὰκις χιλίους αἰχμαλώτους, τριάκοντα τηλεβόλα καὶ δώδεκα σημαίας.

Οὕτως ὁ Ναπολέων ὁ διὰ τῶν θριάμβων ἐπιζητῶν τὴν εἰρήνην, ἀνεκτήσατο ἐν τάχει τὴν Ἰταλίαν ἅπασαν, πλὴν τῆς Μαντούης, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαρέγγῳ πεδίου τῆς μάχης, στέλλει εἰς Βιέννην τὸν αἰχμαλωτὸν Σαῖν-Ζιουλιέν, μηνύων λόγους συνδιαλλαγῆς καὶ εἰρήνης.

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

(Ἐκ τοῦ « Κόσμον, » συγγράμματος τοῦ περικλεοῦς Ἀλεξάνδρου Οὐμβόλδου *Alexandre von Humboldt*.

Μεταφρ. Ἀλ. Γ. Γ....

Ἡ ἔγγειος θερμότης, ἡ τόσῃ ἐπιρροῇ ἐχούσα ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῶν ηλεκτρομαγνητικῶν ρευμάτων καὶ τοῦ κατ' αὐτὰ γεννωμένου γήινου φωτός, ἔστιν ἡ κυρία πηγὴ πολλῶν γεωγνομωτικῶν φαινομένων. Τούτων δὲ τὰ κεφαλαιώδεστερά εἰσιν αἱ δυναμικαὶ ἀπλῶς δονήσεις τῆς γῆς, αἱ τε βίαιαι καὶ βραδυτάται ἐξάρσει τῶν ἡπείρων καὶ τῶν ὀρέων, καὶ ἡ δι' ἐκρήξεως ἀνάπεμψις διαφόρων ἀερίων καὶ ἀτμῶν, διαθέρμου ἰλῶς, διαπύρων ἐράχων ἢ ἀναλελυμένης λάβας, ἥτις ἀποψυχραίνονται κρυσταλλοῦται. Μέγα τι βεβαίως κατάρθρωσεν ἡ νεωτέρα γεωγνομωσία, (τὸ ὀρυκτολογικὸν μέρος τῆς γῆινου φυσικῆς) συνδέσασα φαινόμενα ὅλως διάφορα κατὰ πρώτην ὕψιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὑπαγαγοῦσα ἅπαντα ταῦτα ὑπὸ ἐνικὴν αἰτίαν τὴν τῶν ἐσωτέρω τοῦ πλανήτου πρὸς τὰ ἐξώτερα αὐτοῦ στρώματα ἀντίδρασι. Μία μόνη αἰτία, ἡ βαθμιαία ἐκ τῆς ἐπιφανείας πρὸς τὸ κέντρον αὐξή-

σις τῆς γῆινου θερμότητος, ἐξηγεῖ τοὺς σεισμοὺς, τὴν ἀλληλοδιαδόχον ἐξάρσιν τῶν ἡπείρων καὶ τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων, τὰς ἡφαιστειοὺς ἐκρήξεις καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν βράχων, εἴτε τῶν πετρωμάτων. Διὰ τῆς τῶν φαινομένων τούτων συνδέσεως δύναται ὁ φιλόσοφος ὥσει διὰ κλίμακος νὰ ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἀπεσφαιρωμένη ὕλη, ἀποψυχρανθεῖσα, μετέστη ἀπὸ τῆς βευστῆς εἰς τὴν στερεάν κατάστασιν, καὶ καθ' ἣν ἀνεπτύχθη ἡ ἔγγειος θερμότης ἀνεξαρτήτως τῆς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιδράσεως.

Οἱ σεισμοὶ εἰσιν ταχεῖς τινες δονήσεις τοῦ ἐδάφους ἐπαναλαμβανόμεναι κατὰ βραχεία διαλείμματα· αἱ δονήσεις δὲ αὐταί εἰσι κάθετοι, ὀριζόντιοι ἢ κυκλικά. Τούτων τὰ δύο πρῶτα εἶδη συμβαίνουσι συγχρόνως· τοῦτο τοῦλάχιστον ἐξηγαγόν ἐκ πολυαριθμῶν παρατηρήσεων ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐπὶ τε τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου. Τὸ πρῶτον εἶδος τῶν σεισμῶν, ἥτοι αἱ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ὁμοιάζουσιν πολλάκις ἐκρήξει ὑπονόμου, ὡς συνέβη ἐν Ριοδάμβᾳ (*Rioabamba*) τῷ 1797· πλείστα ἀνθρώπινα πτώματα ἐξεσφενδονίσθησαν ὑπὲρ τὸν ῥυάκα Λικάν μέχρι τῆς Κούλκα (*Culca*), λόφου ἔχοντος πολλῶν ἑκατοντάδων ποδῶν ὕψος. Συνήθως ἡ κλόνησις διαδίδεται κατ' εὐθείαν ἢ κυματοειδῇ γραμμῇ μετὰ ταχύτητος 4—5 μυριάμετρων κατὰ λεπτόν· ἐνίοτε ἐκτείνεται ὡς τὸ κύμα καὶ σχηματίζει κύκλους συγκλονήσεως, ἐν οἷς αἱ κλονήσεις μεταδίδονται ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν. ἔλαττοῦμεναι ὅμως τὴν ἔκτασιν. Ἐξεβαιώθη κατὰ τὴν ἐν τῇ βορείῳ Ἀσίᾳ περιήγησίν μου, ὅτι τὸ βορρεῖον μέρος τοῦ Ἀλτάι διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν δύο σεισμικῶν κέντρων, τοῦ κατὰ τὴν λίμνην Βαϊκάλ (*Baikal*) καὶ τοῦ τῶν οὐρανίων ὀρέων (*Thian-chan*) καὶ τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας [*Ηρ. IV. 28*] καὶ τοῦ Θεοφυλάκτου Σιμοκάττα ἀποφαινομένων, ὅτι ἄγνωστοί εἰσιν ἐν Σκυθίᾳ οἱ σεισμοί.

Διὰ τῆς συναλλήλου τομῆς τῶν συγκλονητικῶν κύκλων, ὡς τοῦτο συμβαίνει π. χ. εἰς πεδῖον μεταξὺ δύο ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν εὖρ σκόμενον, προκύπτουσι διάφορα συστήματα κυμάτων ἀλλήλων ὑπερτιθέμενα, ἀνευ οὐδεμιᾶς αὐτῶν ἐπηρείας, ὡς ἐν τοῖς ὕδατι. Δυνατὸν μάλιστα ἐστὶ καὶ συμβολὴ (*interference*) νὰ συμβῇ. ὡς καὶ κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ἡχητικῶν κυμάτων. Πᾶσα δονητικὴ κίνησις, ὡς τοῦτο διδάσκει νόμος γενικὸς ἐν τῇ μηχανικῇ, δι' ἐλαστικοῦ τινος σώματος διαδιδόμενη, τείνει πρὸς ἀπόσπασιν τῶν ἐπιπολαίων αὐτοῦ στρωμάτων. Κατὰ τὸν αὐτὸν λοιπὸν νόμον καὶ τὸ κλονητικὸν κύμα, διαδιδόμενον ἐν τῷ γήινῳ φλοιῷ, πρέπει βαθμυδὴν νὰ μεγεθύνηται, πλησιάζον πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν.

Τὰ ἐφευρεθέντα πρὸς ἀσπουδὴν τῶν κλονητικῶν κυμάτων μέσα (τὸ ἐκκρεμὲς καὶ ἡ σεισμομετρικὴ σκάφη) δηλοῦσι μὲν ἀρκούντως τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν ὄλην αὐτῶν ἔντασιν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἐπάλ-